

Міністерство освіти і науки України
Мукачівський державний університет
Малопольський державний університет
імені Вітольда Пілецького в Освенці (Польща)
Університет економіки в Братиславі (Словаччина)

V Міжнародна науково-практична конференція

**“УПРАВЛІННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИМИ
ТРАНСФОРМАЦІЯМИ ГОСПОДАРСЬКИХ ПРОЦЕСІВ:
РЕАЛІ І ВИКЛИКИ”**

Збірник тез доповідей

11-12 квітня 2023 р.

УДК 005:[316+330:005.591.4]:332.15(043.2)

У66

*Рекомендовано до поширення через мережу Інтернет
Науково-технічною радою Мукачівського державного університету
(протокол № 10 від 26 квітня 2023 року)*

У66

Управління соціально-економічними трансформаціями господарських процесів: реалії і виклики: збірник тез доповідей V Міжнародної науково-практичної конференції (м. Мукачєво, 11-12 квітня 2023 р.). – Мукачєво: МДУ, 2023. – 195 с.

Відповідальний за випуск: ХАУСТОВА Ксенія – к.е.н., доц., доцент кафедри менеджменту, управління економічними процесами та туризму.

Технічний редактор: ПУГАЧЕВСЬКА Катерина – к.е.н., доцент, доцент кафедри менеджменту, управління економічними процесами та туризму.

У збірнику тез за матеріалами V Міжнародної науково-практичної конференції, що проводилася кафедрою менеджменту, управління економічними процесами та туризму Мукачівського державного університету, висвітлюються погляди науковців, здобувачів освіти, представників державних органів влади та місцевого самоврядування, підприємницьких структур на актуальні проблеми управління соціально-економічними трансформаціями господарських процесів в сучасних умовах.

Матеріали структуровані в розрізі декількох напрямів досліджень: «Управління економікою держави в умовах глобальних перетворень»; «Особливості регіонального управління господарськими процесами»; «Управління економічними процесами суб'єктів господарювання»; «Фінансове регулювання та обліково-аналітичне забезпечення діяльності суб'єктів на мікро- та макрорівнях»; «Управління інвестиційно-інноваційною діяльністю»; «Управління освітньою діяльністю у цифровому просторі»; «Публічне управління та адміністрування в умовах інформаційного суспільства».

Матеріали подано в авторській редакції. Автори опублікованих матеріалів несуть повну відповідальність за підбір, точність наведених фактів, цитат, статистичних даних, галузевої термінології, інших відомостей.

УДК 005:[316+330:005.591.4]:332.15(043.2)

*Матеріали конференції доступні для перегляду на офіційному сайті університету
за адресою <https://msu.edu.ua/konferenciji-seminari/>*

©Мукачівський державний університет, 2023

© Кафедра менеджменту, управління економічними процесами та туризму, 2023

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1. УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІКОЮ ДЕРЖАВИ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНИХ ПЕРЕТВОРЕНЬ

BORZENKO O. IS TOKENIZATION OF ASSETS NECESSARY IN UKRAINE?	10
BURLAY T. SOCIETAL CONSEQUENCES OF MODERN HYBRID WARFARE: THE RESEARCH RELEVANCE FOR THE UKRAINIAN CASE	12
DZUNKOVSKA K. EXPORT PROMOTION IN CONDITIONS OF DESTABILIZATION OF GLOBAL TRADE REGULATION	14
БЄЛОВ О.В. ПРОГНОЗУВАННЯ ДИНАМІКИ ВИРОБНИЧОГО ЕКСПОРТУ ФРН	16
ЗАГРЕБЕЛЬНИЙ В.А., ТОВТ Т.Й. ПРОБЛЕМИ ФУНКЦІОНУВАННЯ БІЗНЕСУ В УМОВАХ ВІЙНИ	18
КРИЧЕВСЬКА Т.О. БАНКРУТСТВО SILICON VALLEY BANK: ЛОКАЛЬНІ ТА ГЛОБАЛЬНІ ВИКЛИКИ	21
ЛИЗАНЕЦЬ А.Г., ТУРОК Я.М. СТІЙКІ ТА ЕФЕКТИВНІ ЛАНЦЮГИ ПОСТАЧАНЬ В УМОВАХ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ	24
МОСКВІНА О.Д. УПРАВЛІННЯ РЕСУРСАМИ РОЗВИТКУ ЛЮДСЬКОГО КАПІТАЛУ	26
ПУГАЧЕВСЬКА К.Й., МАРТИН А.В. ІНФОРМАЦІЙНА БЕЗПЕКА В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	29
ПУГАЧЕВСЬКА К.Й., ФЕКЕТЕ Є.В. МІГРАЦІЙНА КРИЗА В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ТА ЗАГРОЗИ	31
ПУГАЧЕВСЬКА К.Й., РУСИН О.П. ОСОБЛИВОСТІ РЕЛОКАЦІЇ НАЦІОНАЛЬНОГО ВИРОБНИЦТВА В УМОВАХ ВІЙНИ	33
ПУГАЧЕВСЬКА К.Й., ЯКУБИШИН Є.М. ШЛЯХИ ПОДОЛАННЯ МІГРАЦІЙНОЇ КРИЗИ В УКРАЇНІ	34
РОДІН В.С. ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ ВИРОБНИЦТВОМ БІОЕТАНОЛУ В УКРАЇНІ ЗА УМОВ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕНЕРГЕТИЧНОЇ, ПРОДОВОЛЬЧОЇ ТА ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ	36
РОСОЛА У.В., ГНІДИН Т.Р. ОСОБЛИВОСТІ ІНВЕСТУВАННЯ В ДОРОГОЦІННІ МЕТАЛИ	39
РОСОЛА У.В., КУЧЕРЯВА Д.В. РОЛЬ ДЕРЖАВИ У РЕГУЛЮВАННІ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	41
СНІГОВА О.Ю. ЩОДО УПРАВЛІННЯ ДЕРЖАВНОЮ ВЛАСНІСТЮ У ПРОМИСЛОВІЙ СФЕРІ: ОЦІНКА ДОСЯГНЕНЬ УКРАЇНИ ДЛЯ ВСТУПУ В ЄС	43
ТРУШКІНА Н.В. СУТНІСТЬ МЕТОДОЛОГІЇ ІДЕНТИФІКАЦІЇ ОБ'ЄКТІВ КРИТИЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ: ДОСВІД ФРАНЦІЇ ТА ВЕЛИКОБРИТАНІЇ	46
ЧЕРЕП А.В., ВОРОНКОВА В.Г. АНАЛІЗ БЕЗПЕКИ У КОНТЕКСТІ МІЖНАРОДНОГО ЕКОНОМІЧНОГО КЛІМАТУ З МЕТОЮ СТВОРЕННЯ КОМПЛЕКСНОЇ СИСТЕМИ КОНТРОЛЮ РИЗИКІВ	49
ЧУКАЄВА І.К. МІНІМАЛЬНІ ЗАПАСИ НАФТИ ТА НАФТОПРОДУКТІВ – ІНСТРУМЕНТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕНЕРГЕТИЧНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ	51
ШОВКУН І.А. ТРАНСФОРМАЦІЯ СТРУКТУРИ ЕКОНОМІКИ: РОЛЬ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ	53

УДК [005.218:339.146.2]:330.131.7(043.2)

А.Г. ЛИЗАНЕЦЬ

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри менеджменту, управління економічними процесами та туризму
Мукачівський державний університет,
м. Мукачево, Україна

Я.М. ТУРОК

здобувач ОС «Магістр»
спеціальності 073 «Менеджмент»
Мукачівський державний університет,
м. Мукачево, Україна

СТІЙКІ ТА ЕФЕКТИВНІ ЛАНЦЮГИ ПОСТАЧАНЬ В УМОВАХ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ

Стійкі та ефективні ланцюги поставок стають все більш важливими в сучасній глобалізованій економіці, особливо в умовах невизначеності. В Україні, де економічна та політична нестабільність є звичайним явищем, впровадження стійких та ефективних ланцюгів постачання може допомогти підприємствам знизити ризики, зменшити витрати та підвищити конкурентоспроможність.

В умовах воєнного стану в Україні потреба у стійких та ефективних ланцюгах постачання стає ще більш критичною. Воєнний стан — це надзвичайний стан, за якого військові беруть на себе контроль над урядом і встановлюють суворі правила для підтримання порядку. За таких обставин ланцюги поставок можуть бути порушені через блокпости на дорогах, комендантську годину та інші обмеження на пересування.

Зміни, які відбуваються у середовищі функціонування логістичних ланцюгів, вивчаються науковцями та розглядаються у їх працях. Питання, пов'язані із управлінням ланцюгом поставок висвітлюються у працях Колодізева Т.О.[1], Погребняк А. Т., Ковальчук Ю. І., Крамар М. О.[2] та інших науковців. Проте потребують подальшого дослідження та розвитку проблеми оптимізації ланцюгів постачання в умовах порушення зв'язків між галузями та регіонами, порушення функціонування об'єктів ринкової та критичної інфраструктури, що характерно для економіки країни, яка перебуває в умовах війни.

Ланцюг поставок – це мережа організацій, підприємств і ресурсів, залучених у процес переміщення товарів та послуг від виробництва до кінцевого споживача.

Ланцюг поставок охоплює всі етапи виробництва, транспортування, зберігання, обробки та розподілу товарів або послуг, а також пов'язані з ними інформаційні та фінансові потоки.

Види ланцюгів поставок можуть змінюватись в залежності від характеристик продукції або послуг, а також від особливостей залучених організацій. До найпоширеніших різновидів ланцюгів поставок належать:

- виробничі ланцюги постачання: охоплюють процес виробництва товарів від постачальників сировини та компонентів до виробників готової продукції;
- роздрібні ланцюги постачання: включають процес доставки товарів від виробників до роздрібних магазинів або інших точок продажу;
- логістичні ланцюги постачання: охоплюють процес переміщення товарів від одного місця до іншого, включаючи транспортування, зберігання та розподіл;
- зворотні ланцюги постачання: включають процес повернення товарів від споживачів до виробників, наприклад, при поверненні бракованих товарів або утилізації відпрацьованих виробів;
- глобальні ланцюги постачання: охоплюють процеси переміщення товарів та послуг через кордони різних країн, включаючи міжнародне транспортування, митне оформлення та інші аспекти міжнародної торгівлі.

Перебування країни в умовах воєнного конфлікту накладає свій відбиток на організацію ланцюгів постачань. Стійкість та ефективність ланцюгів постачання в умовах війни може бути забезпечена за рахунок:

— диверсифікації постачальників, як всередині країни, так і за її межами. Такі заходи допоможуть допомогти знизити ризики, пов'язані з можливими перериваннями постачання під час воєнного конфлікту;

— державного регулювання, тобто державні органи можуть запроваджувати регулювання та стимули, спрямовані на підтримку ланцюгів поставок в умовах військового конфлікту. До них варто віднести гарантування безпеки транспорту та складських приміщень, встановлення пріоритетів поставок для військових чи гуманітарних потреб;

— розробки альтернативних маршрутів та резервних планів. В умовах військового конфлікту може виникнути необхідність змінити маршрути постачання або використовувати альтернативні способи доставки товарів;

— вибору дієвих методів управління ризиками. Оцінка ризиків та розробка заходів щодо їх зниження є важливими аспектами стійкості ланцюгів постачання в умовах військового конфлікту.

В Україні в умовах військового конфлікту пріоритетні методи управління ланцюгами постачання повинні бути диверсифіковані залежно від регіону, де вони здійснюються. У регіонах, які знаходяться у безпосередній близькості від зони бойових дій, вони можуть реалізовуватися через використання альтернативних маршрутів доставки, диверсифікацію постачальників, прогнозування попиту та планування на певні види товарів, використання інформаційних технічних систем, підвищення гнучкості та адаптивності ланцюга поставок відповідно до ризиковості ситуації в регіоні.

У зв'язку з нестабільною ситуацією через військові події необхідність швидко реагувати на зміни в умовах постачання, формування складських запасів та вибору способів, маршрутів і часу здійснення транспортування стає особливо актуальною.

В цілому, управління ланцюгами поставок в сучасних реаліях функціонування суб'єктів господарювання в Україні вимагає комплексного підходу, який включає гнучкість, адаптивність, безпеку, державну підтримку та співпрацю з партнерами.

Одним із пріоритетних методів управління ланцюгами постачання може бути покращення моніторингу та аналізу даних, щоб швидко реагувати на зміни в ситуації та приймати оперативні рішення. Автоматизація процесів ланцюга поставок, таких як замовлення, відвантаження, відстеження поставок та транспортування, також має бути засобом підвищення ефективності та стійкості ланцюга поставок.

Побудова стійких та ефективних ланцюгів постачання в Україні є складним викликом, який вимагає багатогранного підходу. Логістичні компанії повинні співпрацювати з урядом, щоб інвестувати в інфраструктуру, запроваджувати процедури належної перевірки для забезпечення прозорості процесів постачання, орієнтуватися в складному нормативному середовищі та забезпечувати стійкість до несподіваних збоїв. Незважаючи на ці виклики, потенційні вигоди від побудови стійкого та ефективного ланцюжка поставок в Україні є значними, включаючи підвищення прибутковості, покращення відносин із клієнтами та конкурентну перевагу на внутрішньому і зовнішньому ринках.

Список використаних джерел:

1. Колодізева Т.О. Управління ланцюгами поставок : навчальний посібник / Т. О. Колодізева. — Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2016. — 164 с.
2. Погребняк А. Т., Ковальчук Ю. І., Крамар М. О., Безпека та особливості функціонування ланцюгів поставок в умовах ризику. *Наукові записки Львівського університету бізнесу та права. Серія економічна. Серія юридична.* Випуск 35/2022.

3. Скриньковський Р. М., Горбонос Ф. В., Цюх С. І., Хмиз М. В., Процевят О. С., Князь С. В. Тенденції і питання продовольчої безпеки України в умовах війни. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука»*. Серія: «Економічні науки». 2022. № 8(64). С. 38–48.

УДК 330.354

О. Д. МОСКВІНА

молодший науковий співробітник відділу соціоекономіки праці,
ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАН України»,
м. Київ, Україна

УПРАВЛІННЯ РЕСУРСАМИ РОЗВИТКУ ЛЮДСЬКОГО КАПІТАЛУ

Повоєнне відновлення і подальший розвиток України потребує вибору стратегії ефективного управління ресурсною складовою розвитку людського капіталу з метою забезпечення рівних можливостей для участі членів суспільства в економічному процесі та розподілі отриманих вигід.

Першим кроком на цьому шляху має стати проведення аналізу ресурсного забезпечення домашніх господарств у довоєнний період, та у період війни, хоча для 2022 року поки що бракує вичерпних статистичних даних.

Зрозуміло, що ресурси для розвитку людського капіталу можуть бути створені лише на основі стабільного економічного зростання та відбудови ефективного виробництва. Узагальнюючим показником економічного розвитку країни є валовий внутрішній продукт (ВВП), який характеризує результат виробничої діяльності резидентів у межах економічної території країни і вимірюється сукупною вартістю товарів та послуг, виготовлених ними для кінцевого використання.

На жаль, з часу набуття незалежності, економіка України не набула динаміки розвитку, необхідної для суттєвого покращення життя населення. За 1991-2000 рр. ВВП скоротився на 56,8%, за 2001-2010 рр. він зріс на 52,1%, проте останніми роками в межах підконтрольної території ВВП майже не змінився, складаючи за 2021 рік 65%, а у розрахунку на одну особу – 77% від рівня 1990 року [1]. За оцінкою Національного банку, наведеною в Інфляційному звіті за січень 2023 року, внаслідок російської агресії у 2022 році ВВП України скоротився на 30,3% [2], тобто до рівня 2000 року, що є найбільшим його падінням за всю історію незалежності.

Основними джерелами первинних доходів населення є оплата праці найманих працівників, яка включає заробітну плату та відрахування на соціальні заходи, а також змішаний дохід отримуваний домашніми господарствами від власної діяльності. Частка оплати праці у ВВП в Україні мала тривалу тенденцію до зростання, сягнувши максимального значення (50,2%) у 2012 році. Проте, з 2013 по 2016 роки, вона різко скоротилась, впавши до 36,6% ВВП, що було набагато нижче за достатньо стабільні рівні 47-48% у країнах ЄС. Спочатку це було обумовлено кризою в економіці, згодом додався вплив російської агресії, а у 2016 році основним чинником скорочення стало зниження відсотку єдиного соціального внеску. Деяке відновлення рівня оплати почалося лише 2017 року, проте у 2021 році вона залишалася на рівні 40,9%, тобто майже на 7 в.п. нижчою за рівень ЄС. Тому важливим джерелом доходу домашніх господарств залишався змішаний дохід, частка якого дорівнювала 19,6% ВВП.

Зважаючи на зростання зовнішньої трудової міграції, все більшого значення набували грошові перекази з-за кордону. За оцінкою Національного банку України приватні грошові перекази з-за кордону зросли з 4,1% від ВВП України у 2010 році до 7,0% у 2021 році, що становило понад 14 млрд. доларів США, тобто близько 10,3% наявного доходу населення. Заробітна плата, отримана за кордоном складала 13,6 млрд.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>